

Dit is een vrije vertaling en samenvatting van 0219de op www.stucom.nl, een Duitse brochure. Onderstaande tekst staat tevens als hoofdstuk 1 in het boek *Kleine gemeenschappen in parochieverband, waarom en hoe?*, dat als 0220 staat op www.stucom.nl.

PLAN VAN AANPAK VOLGENS KLEMENS ARMBRUSTER

In de loop van de tijd is wereldwijd op tal van plaatsen met wisselend succes geprobeerd om in parochies kleine groepen te vormen waarin mensen geloof en leven met elkaar delen, samen bidden en gestimuleerd worden tot dienstbaarheid naar buiten. Zo koos het bisdom Hildesheim in Noord-Duitsland in 1989/1990 voor kleine christelijke gemeenschappen als middel tot evangelisatie.

Op 8 oktober 2003 werd daar op teruggekeken tijdens een studiedag. De katholieke theoloog Klemens Armbruster uit Freiburg, Zuid-Duitsland, gaf daarbij een lezing waarna een interessante discussie volgde. In die lezing vertelde Armbruster zijn levensverhaal, zijn weg naar volwassen geloof en zijn ervaringen met het vormen van kleine gemeenschappen in parochies. Die lezing en discussie zijn gepubliceerd¹, samen met een evaluatie van de stand van zaken in het bisdom Hildesheim. Hieronder een vrije weergave van zijn betoog.

Een veranderde cultuur vraagt om een andere geloofsoverdracht

Armbruster stelt dat de sterke terugloop van kerkelijke betrokkenheid in onze westerse samenleving samenhangt met een totale culturomslag. De mobiliteit van mensen is nu veel groter en de toegang tot allerlei informatie is enorm toegenomen, vooral door internet. De sociale verbanden waarin vroeger het geloof kon worden doorgegeven zijn uiteengevallen of veranderd.

Wat vóór deze culturomslag een afdoende geloofsoverdracht kon zijn, is dat nu niet meer. Het doorgeven van geloof was altijd gekoppeld

aan de voorbereiding op de sacramenten doopsel, communie en vormsel. In reactie op de veranderingen in de samenleving is deze voorbereiding de laatste decennia geïntensiveerd en verbeterd. Maar het bleef een voorbereiding die is afgestemd op kinderen en tieners.

---

¹ 0219de op www.stucom.nl, de brochure 'Kleine christliche Gemeinschaften als Lebensräume des Glaubens' (2004, ISBN 3-89366-546-3). Ook te downloaden vanaf <http://www.bistum-hildeheim.de:80/bho/dcms/sites/bistum/bistum/generalvikariat/hapastoral/verkuendigung.html>

Kinderen worden wel begeleid naar het geloof dat past bij hun kinderleeftijd, jonge tieners die voorbereid worden op het vormsel krijgen een vorming op hun niveau. Maar de begeleiding naar een volwassen geloof vindt nauwelijks plaats. Hij pleit daarom voor wegen naar volwassen geloof. Hij illustreert dit pleidooi met dit schema:

Geloofsvorming en kleine groepen zijn volgens Armbruster nodig om volwassenen te helpen groeien naar een volwassen geloof en om hen blijvend te steunen op de weg van het christelijke geloof. Voor die geloofsvorming ziet hij verschillende programma's en methodes, bijvoorbeeld de in het Nederlands uitgegeven geloofsvorming 'Opnieuw beginnen'², al ziet hij die niet als alleenzaligmakend.

Plan van aanpak

Klemens Armbruster is in bisdom Freiburg aangesteld om parochies van dienst te zijn en adviseert de volgende aanpak.

Als een parochie voor haar parochianen een weg wil openen naar een volwassen geloofsbeleving en naar het vormen van kleine groepen waarin het geloof wordt uitgewisseld en kan groeien, dan zijn dit de eerste vier stappen die daartoe leiden.

1. *Informeer* iedereen in de parochie goed over het plan: de inhoud en het doel. Informeer vooral de bestaande groepen zoals het bestuur, het koor, de werkgroepen, etc. Zij kunnen het hele plan als een bedreiging ervaren omdat ze al zoveel moeite moeten doen om het

bestaande werk te realiseren. Zeg hen: willen jullie groeien en meer leden en vrijwilligers krijgen, dan is dit de weg. Want de ervaring leert: als mensen tot een volwassen geloof komen dan gaan ze hun mogelijkheden ontdekken (hun eigen charisma's) en ontstaat bij hen de behoefte zich met die mogelijkheden in te gaan zetten. Veel mensen die al heel veel dóen voor de parochie, reageren op deze geloofsvorming met de opmerking dat ze nu ook iets ontv́angen.

2. *Vorm een team* dat een geloofscursus, een geloofsvorming, kan gaan aanbieden. Dat team moet geschoold worden en een geloofsvorming kiezen die bij haar past.

3. *Organiseer de geloofsvorming*. Hierbij gaat het niet in de eerste plaats om kennis van de geloofsleer - het is geen kenniscatechese -, maar om het leren geloven, initiatie in het geloven, geloofsvorming.

4. *Vorm kleine groepen* met degenen die deze geloofsvorming hebben gevolgd en die zo verder begeleid worden door iemand van het team. In die groepen kunnen mensen (a.) hun geloof delen, (b.) de Bijbel delen en (c.) het leven delen. Ze worden daarom ook we GBL-groepen genoemd.

² Zie 0212 op www.stucom.nl

Werving

Deelnemers zullen niet komen door alleen aankondigingen in een parochieblad of krant. Persoonlijk mensen uitnodigen is veel effectiever.

Waar deze vorming eenmaal als vast element in een parochie is ingevoerd en minstens één keer per jaar gegeven wordt, kan een sneeuwbaaleffect ontstaan. Buitenstaanders raken geïnteresseerd als ze merken dat kennissen, vrienden of familieleden door deze vorming positief veranderen. Zij willen dan meedoen als die vorming weer wordt aangeboden.

De parochie moet haar vrijwilligers gepast geestelijk voedsel bieden. Dat dit te weinig gebeurt, blijkt volgens Armbruster uit de grote aantallen katholieken die hun heil en geestelijk voedsel hebben gevonden in pinkster- en evangeliegemeenten.

Keuze van een geloofsvorming

Armbruster stelt dus dat het team zelf moet kiezen welke vorming ze gaat aanbieden. Hij denkt hierbij waarschijnlijk vooral aan de verschillende methodes in het Duitse taalgebied, zoals deze genoemd worden op www.wege-erwachsenen-glaubens.org en www.weg-vallendar.de. Daarvan is *Neu anfangen* van Klemens Armbruster en Leo Tanner in het Nederlands verkrijgbaar als *Opnieuw beginnen*³ en *Folge mir nach* van Leo Tanner ooit als *Volg Mij* uitgegeven door de niet meer bestaande stichting ParochieVernieuwing.

Er zijn echter meer vergelijkbare materialen voor deze 'initiatiecatechese' of 'catechese als initiatie'. Het gaat hier om initiatie in een volwassen geloof in de zin van het catechumenaat.

Leidraad bij GBL-groepen

Als opstap voor het werken met deze groepen, hebben Klemens Armbruster en Leo Tanner

het werkboek 'Neuer Wein in neue Schläuche' geschreven, dat in het najaar van 2008 in het Nederlands zal verschijnen onder de titel 'Nieuwe wijn in nieuwe zakken'.

Overeenkomsten tussen verschillende geloofsvormingen

Naar aanleiding van een vraag uit de zaal zei Klemens Armbruster - op bovengenoemde studiedag in 2003 - dat hij de Alpha-cursus nog niet zo goed kende. Hij vond het wel interessant te ontdekken dat de verschillende mensen die geloofscursussen ontwikkeld hebben, dit van elkaar niet weten en toch tot een vergelijkbare opbouw komen. Deze opbouw zit al sinds 1948 in het Cursillo-weekend (donderdagavond t/m zondag) dat letterlijk 'kleine cursus' betekent⁴. Daarin zijn de kenmerken van de kleine en grote geestelijke oefeningen van Ignatius van Loyola terug te vinden. Het gaat daarbij om gefundeerde geloofservaring die begint bij de boodschap dat God de mens werkelijk aanneemt zoals hij is, met al zijn tekorten. Bij de mens die dit tot zich door laat dringen begint een innerlijk proces. Hij denkt: 'dat kan toch niet waar zijn, dat ik Gods geliefde kind ben. Hoe rijm ik dat met zoveel ellende in mijn leven en de wereld?' Dan komen innerlijke barrières aan het licht, die men tegenover God heeft opgebouwd. Die barrières loslaten is een volgende stap. Zo begint een verzoeningsproces dat tot een doorbraakervaring kan leiden, waardoor hij God op een nieuwe manier gaat ervaren.

---

³ In 2007 uitgegeven door het Officium Catecheticum van de Nederlandse Kerkprovincie. Naast het werkboek voor de deelnemers (114 blz., 15 euro per stuk, korting bij grote aantallen) is er ook een handleiding voor de begeleiders, die eveneens 'Opnieuw beginnen' heet (120 blz. met cd-rom, 12 euro per stuk). Bestellen: SRKK, tel: 030-2326909, e-mail: bestel@rkk.nl, of Carolushuis, tel: 0475-386825.

---

⁴ www.cusillo.nl

Meer van Klemens Armbruster: 216, 217 en 219 op www.stucom.nl.

Dit is document 0219 op www.stucom.nl.

Het is een vrije weergave van 0219de op www.stucom.nl, een Duitse brochure, uitgegeven door
bisdom Hildesheim:
<http://www.bistum-hildesheim.de:80/bho/dcms/sites/bistum/bistum/generalvikariat/ha-pastoral/verkuendigung.html>

Meer van Klemens Armbruster:
0216, 0216de, 0217 en 0217de op www.stucom.nl

Zie ook www.wege-erwachsenen-glaubens.org en
www.weg-vallendar.de.

Meer over andere methodes: www.stucom.nl/parochie